

Tony de Kaper-van Aalst tekst en foto's

Geborduurde kant

Postzegel-3

Het motief op de derde LOKK-postzegel is gemaakt in Lierse kant. Deze techniek is bij veel LOKK-leden bekend. Wie dit niet zelf doet, ziet toch zeker op onze Kantmarkt Fie van Dijk wel achter haar borduurraam zitten. Zij probeert door haar demonstraties en cursussen enthousiasme te wekken voor dit mooie ambacht.

Het maken van Point de Beauvais in het museum in Bourg le Roi.

In Nederland wordt deze techniek van oudsher toegepast op delen van verschillende klederdrachten. Vooral de bollen van mutsen zijn vaak in Lierse kant gemaakt. Er wordt dan met witte garens op tule gewerkt. De stof wordt op een

Bloemmotief in Point de Beauvais

borduurraam gespannen. Het garen wordt daar met een soort haaknaald van onder naar boven doorheen getrokken en vormt op de bovenkant een motief in kettingsteken. Wanneer de kettingsteken de tule samentrekken ontstaat een kantachtig resultaat.

Tambourenen

De techniek om met een haakje kettingsteken te maken op strakgespannen stof komt niet alleen in Lier in België voor. Waarschijnlijk komt het oorspronkelijk uit China. In India worden in deze techniek nog steeds dunne stoffen versierd. Het gaat dan niet om tule, maar om dunne katoenen of zijden

Tambourenen met organza lint op Calaiskant. Demonstratie van de firma Noyon.

weefsels. Garens in alle kleuren worden gebruikt en ook kraaltjes en pailletten*). De stof wordt op een borduurraam gespannen, dat wel zo groot kan zijn dat er met een hele groep mensen tegelijk aan gewerkt kan worden. Oorspronkelijk waren de spanramen klein en rond, als de rand van een tamboerijn. Daarom heet de techniek 'tamboureren'.

De techniek van het tamboureren vond in de 19e eeuw ingang in verschillende landen van Europa. Voor ons in Nederland was de Lierse kant makkelijk verkrijgbaar. Marskramers liepen uit de regio Antwerpen snel de grens over om hun waren aan tussenhandelaars of rechtstreeks aan de klanten te verkopen.

Broderie de Lunéville

In Frankrijk ontstonden de 'point de Beauvais' en de 'broderie de Lunéville'. Point de Beauvais is een stevig tamboureeerwerk, dat ook gebruikt kan worden om meubels te stofferen. Met stevig katoenen garens worden bloemmotieven gemaakt, die lijken op klassiek kruissteekborduurwerk.

In Lunéville in de Elzas tamboureeerde men op dunne zijden

Getamboureeerd borduursel met kralen op japon begin 20e eeuw. Museum Roskilde, DK

Workshop Broderie de Lunéville, Textiel Museum Tilburg

stoffen en er werden modieuze kleuren gebruikt, kraaltjes en pailletten. Dit wordt in Lunéville nog steeds gedaan. Zulk elegant werk was aantrekkelijk voor de Parijse modehuizen. Daarom vestigden zich ook in Parijs, dicht bij de afzetmarkt, ateliers voor deze broderie.

Een atelier in Parijs dat broderie de Lunéville maakt voor diverse modehuizen is Lesage. Dit huis gaat terug tot rond 1860. Het is het enige atelier in Parijs waar couturiers nog steeds deze magnifieke borduursels kunnen laten maken. Kennis en vaardigheid in de techniek zijn onmisbaar voor zulk werk. Met creativiteit worden nieuwe ideeën gecombineerd met voorbeelden uit het bedrijfsarchief, dat een onuitputtelijke hoeveelheid ontwerpen omvat. Ook de voorraad garens en kralen is enorm groot.

Jan Taminiau

In Kantbrief 2012-4 maakten we kennis met de couturier Jan Taminiau. Zijn liefde voor ambachtelijke versieringstechnieken bracht ook hem bij het atelier van Lesage. De workshops die tijdens de aan Taminiau gewijde expositie in het Tilburgse Textiel Museum gehouden werden, waren geënt op de werkwijze van dit atelier. De perspresentatie van de expositie werd ingeleid door Hubert Barrère, creatief directeur van Lesage.

Jan Taminiau werd gevraagd de japon te ontwerpen die koningin Máxima zou dragen bij de inhuldiging van koning Willem-Alexander. De japon kreeg een fraai silhouet: soepel en toch vorstelijk. Over de japon viel een bijpassende cape slepend tot op de grond. De japon bestond uit twee lagen koningsblauwe stof: een zijden crêpe en daarover transparante, zijden organza. Voor het verfraaien van de bovenlaag gingen delen van de japon naar Parijs, om in het atelier van Lesage bewerkt te worden.

Broderie de Lunéville op de japon

De inhuldigingsjapon in het atelier van Jan Taminiau. De ontwerper zit op de achtergrond.

Foto: Audax/Royals

Foto Audax/Royals, detail

Wat zou het mooi geweest zijn om even door de loep de broderie te bekijken. Jammer genoeg was dat niet mogelijk. Bij de expositie van de japon, later, na de inhuldiging, bleef er toch nog minstens een armlengte afstand en een dikke laag glas. Zelfs een foto maken was verboden. Dan maar extra goed kijken.

Goed kijken

Bij de mouwen en de halsuitsnijding is alleen de dunne organza gebruikt. Daardoor lijkt het of het borduursel op de huid getekend is. Een paar motieven zijn veel donkerder – waarschijnlijk gebruik van dubbele stof. Kraaltjes geven wat

schittering, maar de versiering is niet te zwaar, zodat soepelheid en transparantie behouden blijven. Vanaf de rokzoom lopen punten omhoog, die wel zwaar versierd zijn. Hier zitten ook rozetten van organza lint tussen het borduursel. De verschillende nuances van blauw in de broderie geven het werk diepte. Het gewicht van de geborduurde delen maakt dat de rok mooi valt.

Is dit kant of broderie? 'Kant borduren' noemt Fie van Dijk het maken van Lierse kant. Dat mag dan voor broderie de Lunéville ook gelden. En in ieder geval is het een plezier om naar te kijken.

*) 'Kant in Vlaanderen' organiseert dit najaar in Diest een cursus in 'perlage', het tambouren met kraaltjes.
Info: www.kantinvlaanderen.be